

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je mu Okresný súd Košice I povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 346,26 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a dvadsaťšesť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jaroslava Škapinca, Moyzesova 36, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. apríla 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ“ alebo „oprávnený“ alebo „otec“), ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 18 Em 2/2018 (ďalej aj „napadnutý postup okresného súdu“ alebo „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti, ako aj predloženého spisového materiálu okresného súdu sp. zn. 18 Em 2/2018 vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení oprávneného podal 8. februára 2018 návrh na výkon rozhodnutia okresného súdu sp. zn. 11 P 94/2017 z 2. augusta 2017 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský

súd“) sp. zn. 8 CoP 342/2017 z 9. januára 2018, ktorým bol nariadený návrat jeho maloletého syna [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý“) do Austrálie ako krajiny jeho obvyklého pobytu, a to do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Rozhodnutie o nariadení návratu maloletého nadobudlo právoplatnosť 4. februára 2018 a vykonateľnosť 8. februára 2018.

3. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že okresný súd v napadnutom konaní koná neefektívne a s prieťahmi. Sťažovateľ v tejto súvislosti uviedol, že *„konanie o výkon rozhodnutia, t. j. o navrátenie mal. [REDAKOVANÉ], ktorý nedávno dňa 24.04.2019 dovŕšil už 4 roky veku (protiprávne je teda na území Slovenskej republiky zadržovaný už 21 mesiacov) je ku dňu podania tejto ústavnej sťažnosti bezvýsledné, nie je právoplatné ukončené, je vedené stále na prvom stupni bez reálneho výkonu, t. j. navrátenia mal. [REDAKOVANÉ] sťažovateľovi a bez jeho navrátenia do Austrálie.“*

Ďalej uvádza: *„Dňa 18.04.2018 na návrh sťažovateľa rozhodol Federálny obvodný súd Austrálie Uznesením 18/4/2018, že mal. [REDAKOVANÉ] sa zveruje do opatery otca a otec má právomoc použiť aj silu, nájsť a spätne získať dieťa [REDAKOVANÉ] a vrátiť ho sťažovateľovi do Austrálie. Ani takéto rozhodnutie Federálneho súdu Austrálie nepodnietilo Okresný súd Košice I, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18Em/2/2018 konal rýchlo, efektívne a bez zbytočných prieťahov.“*

4. Napadnutým postupom okresného súdu vo veci výkonu rozhodnutia, ktoré sa dotýka osobitne citlivej veci, a to navrátenia dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu, ktorý ku dňu podania ústavnej sťažnosti trvá bezvýsledne 14 mesiacov, došlo podľa sťažovateľa k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

4.1 Uvedeným postupom okresného súdu boli podľa sťažovateľa porušené aj jeho základné práva podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy, teda jeho práva na rodičovstvo a starostlivosť o jemu zverené dieťa tak, aby mohlo byť vychovávané v mieste jeho rodiska a obvyklého pobytu, t. j. v Austrálii.

5. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo sťažovateľa na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 18Em/2/2018 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I sa v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 18Em/2/018 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Základné právo sťažovateľa na rodičovstvo a rodinu podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo sťažovateľa na osobitnú ochranu detí a na starostlivosť a výchovu detí podľa čl. 41 ods. 1 v spojení s čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 18Em/2/2018 porušené bolo.

4. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v peniazoch vo výške 10.000,- eur, ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov konanie titulom trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby v sume 346,26 eur, ktorú je povinný Okresný súd Košice II uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

6. Sťažovateľ svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € odôvodňuje takto: *„Sťažovateľ vzhľadom na závažnosť celej vzniknutej situácie, dĺžku konania Okresného súdu Košice I pod sp. zn. 18Em/2/2018 a okolnosť, že v merite konania pred všeobecnými súdmi ide o starostlivosť a výchovu maloletého dieťaťa, žiada aj finančnú satisfakciu v sume 10.000,- eur (desať tisíc eur).“*

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie odporcu k ústavnej sťažnosti a replika sťažovateľa, chronológia úkonov okresného súdu v napadnutom konaní

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 268/2019-17 z 2. októbra 2019 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

8. Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej ústavnej sťažnosti vyjadril prípisom sp. zn. 1 SprV 484/2019 z 5. septembra 2019 a prípisom sp. zn. 1 SprV 643/2019 zo 4. novembra 2019 predseda okresného súdu, ktorý ústavnému súdu zároveň oznámil, že vo veci ústavnej sťažnosti súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

9. V relevantnej časti vyjadrenia sp. zn. 1 SprV 484/2019 z 5. septembra 2019 predseda okresného súdu uviedol chronológiu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní a v závere uviedol, že súd *„vo veci výkonu rozhodnutia postupuje s maximálnou opatrnosťou a s prihliadnutím predovšetkým na záujem maloletého dieťaťa, aby výkonom rozhodnutia a návratom do krajiny obvyklého pobytu nevznikla maloletému nenapraviteľná duševná ujma.“*. Vo vyjadrení sp. zn. 1 SprV 643/2019 zo 4. novembra 2019, ktoré bolo ústavnému súdu doručené po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, predseda okresného súdu v stručnosti uviedol, že nemá *„potrebu niečo doplniť a súhlasím, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“*

10. Ústavný súd prípisom z 11. novembra 2019 vyzval sťažovateľa na prípadné zaujatie stanoviska k vyjadreniam predsedu okresného súdu. Ústavný súd zároveň vyzval sťažovateľa, aby ústavnému súdu oznámil, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, v súvislosti s čím ho poučil, že v prípade, že v stanovenej lehote nebude ústavnému súdu doručené stanovisko k možnosti upustenia od verejného ústneho pojednávania, ústavný súd bude s poukazom na § 157 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok

v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) v spojení s § 62 zákona o ústavnom súde predpokladat', že sťažovateľ nemá námietky k takému postupu ústavného súdu.

10.1 V danom prípade sťažovateľ na výzvu ústavného súdu nereagoval.

11. Na podklade uvedeného ústavný súd so súhlasom okresného súdu podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde a v prípade sťažovateľa v súlade s § 157 ods. 2 CSP v spojení s § 62 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Prehľad spisu okresného súdu sp. zn. 18 Em 2/2018

12. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 18 Em 2/2018 zistil tento priebeh relevantnej časti napadnutého konania:

- 8. februára 2018 – okresnému súdu bol doručený návrh oprávneného (otca) na výkon rozhodnutia o návrat maloletého do krajiny jeho pôvodu,

- 15. februára 2018 – okresný súd vyzval matku na vyjadrenie sa k doručenému návrhu na výkon rozhodnutia o návrat maloletého do krajiny jeho pôvodu,

- 12. marca 2018 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie matky k návrhu otca na výkon rozhodnutia o návrat maloletého do krajiny jeho pôvodu,

- 27. marca 2018 – okresný súd vyzval právneho zástupcu matky na predloženie plnej moci na jej zastupovanie v predmetnom konaní (výzva sa z dôvodu jej zaslania na nesprávnu adresu vrátila okresnému súdu 5. apríla 2018 s poznámkou adresát neznámy),

- 10. apríla 2018 – okresný súd opätovne vyzval právneho zástupcu matky na predloženie plnej moci na jej zastupovanie v predmetnom konaní,

- 30. apríla 2018 – okresnému súdu bola zo strany právneho zástupcu matky doručená plná moc na jej zastupovanie v predmetnom konaní,

- 10. mája 2018 – okresný súd požiadal Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava (ďalej len „ÚPSVaR“) o preverenie dôvodov nesplnenia povinnosti povinnou uloženou jej rozhodnutím súdu,

- 10. mája 2018 – okresný súd zaslal oprávnenému vyjadrenie matky (doručené okresnému súdu 12. marca 2018) k jeho návrhu na výkon rozhodnutia o návrat maloletého do krajiny jeho pôvodu na účely zaujatia stanoviska zo strany otca ako oprávneného k tomuto vyjadreniu,

- 21. mája 2018 – okresnému súdu bola doručená žiadosť oprávneného o urýchlené rozhodnutie vo veci,

- 28. mája 2018 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie matky a žiadosť o odklad výkonu rozhodnutia,

- 28. mája 2018 – okresnému súdu bolo doručené stanovisko otca k vyjadreniu matky, ktoré bolo okresnému súdu doručené 12. marca 2018,

- 4. júna 2018 – okresnému súdu bola doručená správa z ÚPSVaR,

- 8. júna 2018 – okresný súd uznesením č. k. 18 Em 2/2018-230 uložil povinnej poriadkovú pokutu v sume 500 € (právoplatnosť – 13. júla 2018, vykonateľnosť – 17. júla 2018),

- 8. júna 2018 – okresný súd uznesením č. k. 18 Em 2/2018-234 zamietol návrh matky na odklad výkonu rozhodnutia,

- 9. júla 2018 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie matky proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na odklad výkonu rozhodnutia,

- 1. augusta 2018 – okresný súd zaslal otcovi odvolanie matky na vyjadrenie,

- 16. augusta 2018 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie otca k odvolaniu matky,

- 10. septembra 2018 – okresný súd zaslal matke vyjadrenie otca k jej odvolaniu,

- 19. októbra 2018 – okresnému súdu bolo doručené stanovisko matky k vyjadreniu otca, ktoré bolo okresnému súdu doručené 16. augusta 2018,

- 21. novembra 2018 – okresný súd zaslal otcovi stanovisko matky k jeho vyjadreniu,

- 29. novembra 2018 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie otca k stanovisku matky,

- 28. decembra 2018 – okresný súd zaslal matke vyjadrenie otca, ktoré mu bolo doručené 29. novembra 2018 (z dôvodu zaslania podania na adresu bývalej právnej zástupkyne matky, ktorá riadne oznámila okresnému súdu ukončenie právneho zastúpenia, okresný súd zaslal povinnej vyjadrenie opakovane, a to 7. januára 2019) ,

- 7. januára 2019 – okresný súd opakovane zaslal matke vyjadrenie otca, ktoré mu bolo doručené 29. novembra 2018,
- 18. januára 2019 – okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie matky k vyjadreniu otca, ktoré bolo okresnému súdu doručené 29. novembra 2018,
- 4. februára 2019 – okresnému súdu bolo doručené doplnenie vyjadrenia matky, ktoré bolo súdu doručené 18. januára 2019,
- 5. februára 2019 – okresnému súdu bola doručená žiadosť otca o uskutočnenie okamžitého výkonu rozhodnutia,
- 20. februára 2019 – okresný súd zaslal otcovi vyjadrenie matky, ktoré mu bolo doručené 18. januára 2019,
- 21. februára 2019 – spis bol predložený krajskému súdu,
- 14. marca 2019 – krajský súd uznesením č. k. 8 CoP 49/2019-487 odmietol odvolanie matky proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na odklad výkonu rozhodnutia,
- 18. marca 2019 – spis bol vrátený okresnému súdu,
- 1. apríla 2019 – okresnému súdu bola doručená urgencia otca na urýchlené rozhodnutie vo veci,
- 2. apríla 2019 – okresný súd zaslal účastníkom konania rozhodnutie krajského súdu,
- 4. apríla 2019 – okresný súd uznesením č. k. 18 Em 2/2018-505 ustanovil maloletému kolízneho opatrovníka – ÚPSVaR,
- 12. apríla 2019 – okresný súd uznesením sp. zn. 18 Em 2/2018 nariadil výkon rozhodnutia,
- 23. apríla 2019 – okresný súd zaslal účastníkom konania uznesenie o nariadení výkonu rozhodnutia a uznesenie o ustanovení kolízneho opatrovníka,
- 23. apríla 2019 – okresný súd zaslal účastníkom konania predvolanie na pojednávanie, ktoré vo veci nariadil na 6. máj 2019,
- 23. apríla 2019 – okresnému súdu bol doručený návrh matky na zamietnutie návrhu na výkon rozhodnutia,
- 25. apríla 2019 – ústavnému súdu bola doručená ústavná sťažnosť.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

13. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Sťažovateľ sa v posudzovanej veci domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ sa v posudzovanej veci zároveň domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na ochranu rodičovstva a na starostlivosť o deti a ich výchovu zakotvených v čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy.

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (sp. zn. II. ÚS 55/98).

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý

znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a v čl. 12 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CMP“), podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku a Civilného mimosporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

18. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona (civilné mimosporové konania) sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Povinnosť súdu konať v civilnom mimosporovom konaní bez prietáhov je vyjadrená napr. aj v § 30 CMP, podľa ktorého po začatí konania postupuje súd v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá, ďalej v § 31 CMP, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní, ale aj v § 34 CMP, ktorým je vylúčená aplikácia ustanovení Civilného sporového poriadku o koncentrácii konania (vrátane sudcovskej koncentrácie konania).

19. Predmetom napadnutého konania vedeného okresným súdom je výkon návratového rozhodnutia vo veci maloletých podľa príslušných ustanovení Civilného mimosporového poriadku – a to rozhodnutia všeobecných súdov o nariadení návratu maloletého do krajiny obvyklého pobytu.

20. Osobitosť výkonu rozhodnutí o návrate dieťaťa, ktoré bolo na územie Slovenskej republiky neoprávnene premiestnené alebo je na jej území neoprávnene zadržované,

spočíva v špecifickej povahe týchto rozhodnutí, ktoré sú vydávané justičnými orgánmi Slovenskej republiky na základe prameňov medzinárodného práva súkromného, konkrétne Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej len „Haagsky dohovor“), a európskeho práva, konkrétne nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie rady“). Nútený výkon takéhoto rozhodnutia, aj keď je upravený v rámci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých (§ 370 a nasl. CMP), je špecifickým druhom výkonu rozhodnutia. Ide o výkon rozhodnutia podľa medzinárodnej zmluvy, pri ktorom je potrebné prihliadať na účel Haagskeho dohovoru a nariadenia rady. Účelom Haagskeho dohovoru a nariadenia rady je prioritne ochrana práv dieťaťa a jeho okamžitý návrat do krajiny obvyklého pobytu (teda do pôsobnosti jeho zákonného sudcu), ako aj ochrana práv toho z rodičov, ktorému sa neoprávneným premiestnením dieťaťa porušili jeho opatrovnícke práva. Vzťah nariadenia rady k Haagskemu dohovoru je komplementárny, teda vo vzťahoch medzi členskými štátmi Európskej únie sa prednostne použije nariadenie rady pre rovnaký okruh otázok, ktoré rieši aj Haagsky dohovor [čl. 60 nariadenia rady (k tomu pozri aj nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 566/2016 zo 4. novembra 2016)].

21. Účelom konania vo veci návratu maloletého do krajiny obvyklého pobytu podľa Haagskeho dohovoru a nariadenia rady je okamžitý návrat uneseného dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu, a tým obnovenie stavu pred porušením, resp. vrátenie dieťaťa do pôsobnosti jeho zákonného sudcu, aby ten mohol rozhodnúť o opatrovníckom práve. Pojem „opatrovnícke právo“ v Haagskom dohovore a v nariadení rady (čl. 2 bod 9) zodpovedá v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky pojmu „rodičovské práva a povinnosti“ (k tomu pozri II. ÚS 361/2014). V zmysle čl. 19 Haagskeho dohovoru rozhodnutie o návrate dieťaťa teda nemožno považovať v zmysle právneho poriadku Slovenskej republiky za rozhodnutie o určení opatrovníckeho práva, ale za rozhodnutie týkajúce sa rodičovských práv, t. j. práv garantovaných čl. 41 ods. 1 ústavy.

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom okresného súdu

22. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 155/2018) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, I. ÚS 194/2019). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľa.

23. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov a napriek špecifickej povahe takéhoto konania vyžadujúcej citlivý prístup orgánov verejnej moci ho v zásade nemožno považovať za zložitú vec. Navyše v konaní o nariadení návratu, ktoré predchádzalo napadnutému konaniu okresného súdu, už príslušné všeobecné súdy preskúmali všetky dôvody prípadného nenariadenia návratu zohľadňujúce práva dieťaťa podľa čl. 12, 13 a 20 Haagskeho dohovoru a právne záväzným spôsobom tento návrat nariadili. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa prejednáváná vec nejaví ani po právnej stránke, ani po skutkovej stránke ako zložitá.

24. Ústavný súd pri posudzovaní označeného kritéria prihliadol aj na význam predmetu konania pre s'ťažovateľa, ktorý sa v napadnutom konaní domáha výkonu právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu, ktorým bol nariadený návrat jeho

maloletého syna do krajiny jeho obvyklého pobytu. Ústavný súd v tejto súvislosti opätovne konštatuje, že napadnuté konanie má vzhľadom na svoju povahu pre sťažovateľa mimoriadny význam, keďže jeho výsledok má podstatný vplyv na možnosť riadneho výkonu rodičovských práv a povinností sťažovateľa.

25. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného na hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany sťažovateľa ako účastníka konania, čo vylučuje možnosť konštatovania zodpovednosti sťažovateľa za zistené zbytočné prietahy posudzovaného konania.

26. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

27. Osobitosť vykonávacieho návratového konania sa nevyhnutne musí odraziť aj v požiadavkách v príslušnej veci konajúceho všeobecného súdu prijať všetky nevyhnutné a primerané opatrenia s cieľom uľahčiť výkon návratu maloletého do krajiny jeho obvyklého pobytu. V takýchto mimoriadne citlivých konaniach sa primeranosť opatrení musí posudzovať z pohľadu rýchlosti ich implementácie, keďže plynutím času môže dôjsť k nenapraviteľným následkom vo vzťahu medzi maloletým a rodičom, ktorému sa neoprávneným premiestnením dieťaťa porušili jeho rodičovské práva. Navyše aj čl. 11 Haagskeho dohovoru zaväzuje všeobecné súdy konať vo veciach návratu dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu bez odkladu. V rámci označeného kritéria tak ústavný súd zohľadnil predovšetkým požiadavku výnimočnej rýchlosti konania kladúcu vyššie nároky na aktivitu konajúceho súdu a sprísňujúcu hodnotenie jeho prípadnej nečinnosti alebo neefektívnej činnosti v priebehu súdneho konania.

28. V súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd poukazuje na to, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu napadnuté konanie trvalo takmer 1 rok a 3 mesiace a nebolo právoplatne skončené. Zároveň ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené ani v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti, t. j. takmer dva roky po podaní návrhu na jeho začatie.

28.1 Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v posudzovanom konaní zistil, že okresný súd uznesením č. k. 18 Em 2/2018-234 z 8. júna 2018, ktorým zamietol návrh matky na odklad výkonu rozhodnutia, nesprávne poučil účastníkov konania o možnosti podania odvolania proti tomuto uzneseniu, čo malo po podaní odvolania zo strany matky maloletého proti predmetnému uzneseniu za následok neospravedliteľné predĺženie napadnutého konania z dôvodu potreby dodržania zásady koncentrácie konania pred predložením veci odvolaciemu súdu, ktorý v danom prípade len skonštatoval neprípustnosť odvolania. V dôsledku tohto nesprávneho a nekoncentrovaného postupu okresného súdu sa konanie zbytočne predĺžilo o obdobie 9 mesiacov, v rámci ktorého okresný súd oboznamoval účastníkov konania s obsahom vzájomných podaní, a odvolacie konanie, teda o obdobie od 9. júla 2018 (podanie odvolania matkou maloletého, pozn.) do 4. apríla 2019, keď okresný súd vykonal prvý úkon vo veci po rozhodnutí odvolacieho súdu.

29. Postup okresného súdu, ktorý v období 14 mesiacov, t. j. od 8. februára 2018 (sťažovateľ podal návrh na výkon rozhodnutia) do 25. apríla 2019 (sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť ústavnému súdu), konal 9 mesiacov neefektívne, nemožno hodnotiť ako taký, ktorý by koncentrovane smeroval k naplneniu účelu tohto špecifického druhu konania. Zároveň ústavný súd dodáva, že v rozpore s účelom tohto špecifického druhu konania je už samotná dĺžka napadnutého konania, ktoré ku dňu rozhodovania ústavného súdu trvá takmer dva roky a stále nie je právoplatne skončené.

30. Na základe uvedených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že k celkovej dĺžke napadnutého konania, ktorá nie je primeraná jeho povahe, rozhodujúcou mierou

prispel neefektívny a nekoncentrovaný postup okresného súdu, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy

31. V spojení s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľ namieta aj porušenie svojho základného práva na ochranu rodičovstva zakotveného v čl. 41 ods. 1 ústavy a základného práva na rodičovskú výchovu a starostlivosť o deti podľa čl. 41 ods. 4 ústavy.

32. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie o výkon rozhodnutia, ktorým bol nariadený návrat maloletého do krajiny pôvodu, ktoré ku dňu podania ústavnej sťažnosti na ústavnom súde trvalo takmer 1 rok a 3 mesiace, nepochybne negatívne ovplyvňuje rodinný život sťažovateľa a vzťahovú väzbu s jeho maloletým synom a pre úplnú absenciu prítomnosti v jeho živote aj právo na riadnu rodičovskú starostlivosť a výchovu. Ústavný súd však vždy prihliada na to, či pochybenie orgánov verejnej moci dosahuje takú ústavne významnú intenzitu, že jeho následky sú nezlučiteľné so samotným obsahom a účelom označeného základného práva. Vzhľadom na dĺžku trvania napadnutého konania dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade negatívny vplyv dĺžky napadnutého konania na označené hmotné práva sťažovateľa nedosahuje takú ústavne relevantnú intenzitu, že by bolo možné vysloviť ich porušenie.

VI.

Záver

K bodu 1 výrokovej časti nálezu

33. S prihliadnutím na celkovú dobu napadnutého konania, keď od podania návrhu sťažovateľa na výkon rozhodnutia (8. februára 2018) ubehli takmer dva roky, akcentujúc

nevyhnutnosť urýchlenosti konania všeobecného súdu v konaniach o návrat maloletého do krajiny obvyklého pobytu, ústavný súd konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania nie je primeraná povahe predmetu, o ktorý v napadnutom konaní ide. K predĺženiu napadnutého konania pritom rozhodujúcou mierou prispel neefektívny a nesústreďený postup okresného súdu, ako aj absencia prijať adekvátne opatrenia, ktoré by výkon rozhodnutia umožnili, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto vyslovil porušenie práv sťažovateľa zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

K bodu 2 výrokovej časti nálezu

34. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

35. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Em 2/2018 konal bez zbytočných prieťahov.

K bodu 3 výrokovej časti nálezu

36. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

37. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

38. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

39. Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov uvedených v časti I tohto nálezu.

40. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESJP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

41. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä zjavne neprimeranú dĺžku napadnutého konania spôsobenú neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu, povahu a rozsah práv sťažovateľa, ktoré boli porušené, predmet konania, ktorým je súdny výkon rozhodnutia o nariadení návratu maloletého dieťaťa do krajiny jeho obvyklého pobytu, význam konania pre sťažovateľa, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 500 €.

K bodu 4 výrokovvej časti nálezu

42. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

43. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

44. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním právnym zástupcom. Sťažovateľ si uplatnil túto náhradu trov konania v celkovej sume 346,26 €, a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti).

45. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2019 v sume 163,33 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2019 v sume 9,80 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania predstavuje sumu 346,26 € (1 × prevzatie a príprava = 163,33 €; 1 × podanie ústavnej sťažnosti = 163,33 €; 2 × režijný paušál za rok 2019 v sume 9,80 € = 19,60 €).

46. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

K bodu 5 výrokovej časti nálezu

47. Vychádzajúc z úvah uvedených v bode 32 odôvodnenia, ústavný súd ústavnej sťažnosti v časti namietajúcej porušenie základných práv sťažovateľa vyplývajúcich z čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy nevyhovet.

VII.

48. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu